

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Η ΠΟΝΕΜΕΝΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΑΡΣΕΛ ΠΡΟΥΣΤ

Δ'.

ΠΩΣ είδαμε και στο προηγούμενο φύλλο, ο Μαρσέλ Προυστ, ο μεγαλύτερος Γάλλος μυθιστοριογράφος του αιώνας μας, είχε τη μαγία ν' αποκτή διαρκώς καινούργιους φίλους. Μά η φίλιε των αυτών διαποδοσαν συνήθως μονάχα τρεις - τέσσερες μήνες. Μέσα στο σύντομο αυτό διάστημα, ο Προυστ ξενιτεύεσε κάθε καινούργιο του φίλο και, μη βρίσκοντας και τίποτε σ' αυτόν, τον παραιτούσε στο τέλος, για να ξαναγυρίσει πάλι στους παλιούς του γνωρίμας.

Στά κοσμικά σαλόνια, στα όποια σύχναζε, θεωρούσε τον εαυτό του δυστυχισμένο, γιατί δεν μπορούσε να βρισκεται σ' όλες συγχρόνως τις συντροφίες που σχηματιζόντουσαν εκεί μέσα. Μόλις έκανε την εισοδό του σ' αυτά, με μιιά ματιά που έρχοιζε απ' την πόρτα, έβλεπε όλους τους προσκαλεσμένους ν' είναι ξεχώριζε τη συντροφιά της προτιμήσεώς του για να πάη σ' αυτή. Τις περισσότερες όμως φορές πήγαινε και καθόταν πάλι σ' εκείνη περιχρήσιμα από βασιλικό αίμα, η—άν το σαλόνι ήταν μάλλον φιλολογικό—στο πιο μεγάλο συγγραφέα που βρισκόταν εκεί.

Μιλούσε με τόση χαρά και διατίπλωνε τόσο εύστοχα τις σκέψεις του, ώστε ο φιλόσοφος της μόδας, κατά την εποχή εκείνη, Καρόλ, στεκόταν επί ώρες και τον άκουγε κατάπληκτος. Στο σαλόνι της κ. Αλφόνδος Ντωντέ, ο περίφημος συγγραφέας Έδμόνδος ντε Γκονκούρ, μιιά ώρα μετά τη γνωριμία του με το νεαρότατο ακόμα Προυστ, επρόβλεπε το λιαιρό του μέλλον. Η περιχρήσιμα Μαρτίλδη Βοναπαρτου και η βαρόνη ντε Ρότσιλντ, τον έλάτρευαν και τον αποκαλούσαν «Χερουβείμ» τους. Ο Προυστ, μάλιστα, ήταν ο μόνος νέος που τις συνόδευε στις επισκέψεις τους, και σ' αυτήν άκόμα τη μοδίστρα τους, και στον όποιον επέτρεπαν να τους προσφέρει καθημερινώς υπέροχες ανθοδέσμες που τις αγοράζε αντι έξαυτονιάδων φράγγων.

Ό,τι συνέτειλε για να κάνει ένα νέο γοητευτικό, ο Προυστ το είχε. Και τη μονομαχία του ακόμα την είχε κάνει. Ήταν πολύ ενδιασθητος στα ζητήματα της τιμής και, όταν κάποτε ο συγγραφέας Ζάν Λορραίν έδημοσίευσε στη «Ζουρνάλ» ένα άρθρο που νόμισε πως τον έθιγε, τον εκάλεσε σ' μονομαχία και αντίλαξε μαζί του δυο σφαίρες, χωρίς αποτέλεσμα εύτυχως. Με τη μονομαχία αυτή, μάλιστα, ο νεαρός Προυστ έγινε επί ένα διάλογο μήνα ο ήρωας της ημέρας στο Παρίσι.

Οι άριστογράψες, οι όποιοι είναι συνήθως σφιγμένοι στα ζητήματα αυτά, σεβόντουσαν κάθε ιδιοπροκτία του και φρόντιζαν να πραγματοποιοούν κάθε επιθυμία του. Δεν έπληγανε μονάχα ο Προυστ στα ήγεμονικά μέγερά τους, πήγαιναν κι αυτοί στο άστυκό σπίτι του. Έκει, μέσα στην εύρυχωρη τραπέζαρία του, με τον παροπαράδοτο μουσική, ο Προυστ παρέθετε γεύματα στα όποια συγγεντρονόνταν όλη η είνγενια του άσματος και του πνεύματος. Έκει θρόναζε ταχτικά οπτάτα σαν Όλύμπιος Θεός ο Ανατόλ Φράνς κι' εκεί έπίσης η κόμισσα ντε Νουβάν άπήγγελε τα πρώτα ποιήματά της. Έκει ακόμα ο περίφημος ποιητής, άριστογράφος και δανδής, Ροβέρτος ντε Μοντεσσκιού, άπήγγελε συχνά—μέγα φιλολογικό γεγονός—κάποιο ανέκδοτο στονέτω του. Μετά το γεύμα πάλι, η περίφημη καλλιτέχνης Κόμα Λαταρσέρι, η όποια βρισκόταν τότε σ' όλη την άνθιση της νεότητός της και του ταλέντου της, η κάποια άλλη μεγάλη ήθοποιός άπήγγελε στίχους μεγάλων ποιητών.

Ο Προυστ έννοιωθε ξεχωριστή ευχαριστήσι να συγγεντρονή στα γεύματά του δοίκας και συγγραφέας, ποιητας και ποιητής, άνθρώπους δηλαδή που μόνο εκ φήμης γνωριζόντουσαν και που κατά βάθος αισθανόντουσαν άμοιβάτα πεφραρόνηση. Μά μιλούσε εκ των προτέρων τόσο είνουικά στους μιν και στους δέ, και προσεοίμαζε τόσο καλά τη

γνωριμία τους, ώστε έφευγαν όλοι απ' το σπίτι του στενωτάτα και συνδεμένοι μεταξύ τους.

Οι γονείς του σπανίως παρεντρονόντουσαν στις εκλεχτές αυτές συγγεντροσεις. Η μητέρα του, στην όποια δεν άφρασε ο θόρυβος, άπαραισιόταν χωρίς στα διακερισματά της. Ο πατέρας του πάλι καθόταν για λίγη ώρα μαζί με τους ξένους του γιου του κι' έπειτα άπεσούσε κι' αυτός, μη μπορώντας να έξηγήση τη χορηγία που έξασουσε ο Μαρσέλ σ' όλους αυτούς τους ξεχωριστούς άνθρώπους.

—Μά είνε λοιπόν τόσο γοητευτικός ο γιός μου; ρωτούσε ένα βράδι κάποια μαρμηρία. Δεν υπάρχει κοσμική συγγεντροσεις στην όποια να μη τον προσκαλούν!..

Όπότε, ο σοφός αυτός επιστήμων έννοιωθε χρυφή περηφάνεια για τους κοσμικούς αυτούς θροάματά του γιου του. Όσα ζηήματα κι' άν του έρωσε ο Μαρσέλ για τις διασκεδάσεις του, του τα έδινε ευχαριστός.

Έξαινος πάλι τα ξόδανε με μιιά άράνταστη γενναιοδορία. Ούτε τα μετρούσε ποτέ, ούτε γνώρισε ποτέ την άξια τους. Προκαμένον να ξοδέηη για τους φίλους του, όσα περισσότερα ξόδανε, τόσο πιο ευχαριστημένος ήταν. Όσάκις ήθελε να τους κάνει το πρωτέξι, τους πήγαινε στο άκριβότερο και στο άριστομαρμηκότερο ρεστοράν του Παρισιού. Όταν δέ αυτοί, για να μη τον υποβάλουν σ' τόση πιατάλη, του έλεγαν να πάνε σ' κανένα πιο μέτριο κέντρο, έξαινος τους όδηγούσε κατά κανόνα στού Λαφύ, στο περίφημο μαρμηκικό ρεστοράν. Έκει, ο μαίτρο-ντ'ότέλ, ο όποιος ήξερε πολύ καλά τον Προυστ και τη γενναιοδορία του, τους σεβίριζε μερικά υπερελεχτικά μαρμητά μη άναγροφόμενα καθόλου στον κατώλογο και προοριζόμενα για τους παρθεδιούτσους στο Παρίσι ξένους ποιητας—μυθοδός άκριβά, έννοιεται. Έκτός αυτών, ο Προυστ παράγγελε τα πιο καλαιχρασιά και τα πιο σπάνια φρούτα.

Το περιεργο όμως είνε ότι ο ίδιος δεν άγγιζε κανένα απ' τα μοναδικά αυτά έδέσματα, γιατί είχε φάει από πριν στο σπίτι του. Η ευχαριστήσι που του έδιναν τα γεύματα αυτά ήταν έντελώς διανοητική και την εύρισκε μέσα στην καλή συντροφιιά και στην κονβέντα.

Όσάκις έπληγανε στο θέατρο, δεν εύριζε καθόλου τα βλιέματά του προς τη σκηνή. Καθ' όλη τη διάρκεια της παρσιτάσεως κίταζε το κωνό της αίθουσής και των θεατροίων, ρωτιζαρε το καινούργιο φόρεμα της μεγάλης Δουκίσσης Βλαδιμήρον ή το νεκολιέ της μαρμηκίσσης Καρόλας και σχολίαζε την εμφάνισι του δραματικού συγγραφέως Παρτο-Ρις στο πλευρό της κριάς Χ... Φανόταν πως έβλεπε και πως άκουγε τα πάντα, εκτός απ' ό,τι συνέβαινε στη σκηνή. Παρ' όλ' αυτά όμως, είχε παρακολουθήσει το παζόμενο έργο τόσο καλά, όσο ίσως κανένας άλλος θεατής. Και, όταν έβγαινε απ' το θέατρο, σιζητούσε με τους φίλους του γι' αυτό με τόση γνώσι της ύποθέσεώς του μέγα των τελευταίων της λεπτομερειών, ώστε εκείνοι έμεναν κατάπληκτοι.

Και η κοσμική αυτή ζωή κλυούσε σαν άτελειωτή... Από τη ζωή του αυτή ο Προυστ συγγεντροσε το ύλαό για το έργο του.

Οι φίλοι του, οι όποιοι ήξεραν την άγάτη του προς τη φιλολογία, τον ρωτούσαν συχνά γιατί δεν έγραφε. Τότε εκείνος άποφάσιζε και τους διάβαζε μερικές ανέκδοτες σελίδες απ' αυτές που άπετέλεισαν τη βάση του μελλοντικού του έργου.

Διάβαζε πολύ γρήγορα, διακόπτοντας κάθε τόσο την ανάγνωσι του για να έξηγήση αυτά που έγραφε, κι' έτσι ήταν πολύ δύσκολο στους άκροατάς να τον παρακολουθήσουν. Γι' αυτό οι φίλοι του άπογοητρονόντουσαν κι' έτανελάμβαναν μεταξύ τους :

—Τι τα θέλετε;... Ο Μαρσέλ είν' ένας κοσμικός κύριος... Δεν είνε πλωμένος για συγγραφέας...

Στά 1905, η μητέρα του Προυστ πέθανε... Αυτός ήταν ο μεγαλύτερος πόνος της ζωής του, ένας πόνος που δεν τον άφρασε ποτέ, γιατί έλάτρωνε θεοικά τη μητέρα του.
ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Η συνέχεια.

Ο Δόκτωρ Προυστ, πατέρας του μεγάλου μυθιστοριογράφου.